

παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ εἶπῃ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον νὰ ἐπιβλέψῃ εἰς τὸ δυστυχὲς ἔθνος τῶν Ἑλλήνων, τὸ ὁποῖον στενάζει ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν τυραννίαν, ἀλλ' ὅμως ἔχει πατροπαράδοτους ἐλπίδας διὰ τὴν ἐλευθερίαν του εἰς τὴν συνδρομὴν τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ ὅλου τοῦ Ῥωσικοῦ ἔθνους ὡς ὁμοθρήσκου κλπ. Οἱ Ἕλληνες τοιαύτας ἐλπίδας ἐτρέφονεν παλαιὰ ὅτι ἡ Ῥωσσία θὰ μᾶς βοηθήσῃ διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἐλευθερίας μας. Τότε ἐρώτησαν τὸν Ἀναγνωσταρὰ πῶς ἔτσι εὐκολὰ θαρρύνει ὁμιλῶν πρὸς τὸν Καποδίστρια, καὶ εἶπεν ὅτι ἐνθυμήθη τὰ παιδιὰ του, τὰ ὁποῖα οἱ Τούρκοι τότε νεωστὶ εἶχον *φουρκίσει*, καὶ ἦτον ἀκράτητος εἰς τὸ νὰ κλαίῃ, καὶ τόσον ἐπροσποιεῖτο, ὥστε ἐσυγκινήθη καὶ αὐτὸς ὁ Καποδίστριας καὶ τὸν παρηγόρει μὲ τὰ σωστά του θαυμάζων τὸν πατριωτισμὸν του.

[Αἱ περὶ Κολοκοτρώνη σημειώσεις τοῦ Φωτᾶκου μέχρι τοῦ σημείου τούτου κατελείφθησαν].

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΤΖΙΛΦΙΛ

Διήγημα Γεωργίας Ἑλλιοτ.

Μετάφρασις Ἀριστοτέλους Π. Κουρτίδου.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον)

ΙΒ'.

Ἡ ἐπίφοβος στιγμή ἔφθασε τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον. Ἡ Αἰκατερίνα, καταβεβλημένη ἐκ τῆς οἰκτρῆς τῆς τελευταίας νυκτός, ἦτο ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἀντιγράφουσα κατὰλογον ἀρωγῶν πρὸς τοὺς πτωχοὺς.

Ἡ λαίδη Σέβερελ εἰσελθοῦσα εἶπεν αὐτῇ·

— Τίνα, ὁ σὶρ Χριστοφόρος σὲ ζητεῖ· πῆγαινε εἰς τὴν βιβλιοθήκην.

Κατέβη τρέμουσα. Ἄμα δ' ὡς εἰσῆλθεν, ὁ σὶρ Χριστοφόρος, ὅστις ἦτο παρὰ τὴν τράπεζαν, τῇ εἶπε·

— Ἐλα, μαῖμουδίτσα, νὰ καθίσῃς σιμά μου· ἔχω κᾶτι νὰ σοῦ εἰπῶ.

Ἡ Αἰκατερίνα ἔλαθεν ὑποπόδιον καὶ ἐκάθησε παρὰ τοὺς πόδας τοῦ βαρόνου. Οὕτως ἐκάθητο ἐκ μικρᾶς ἡλικίας πλησίον τοῦ βαρόνου, γυνὴ δὲ ἡ θέσις αὕτη τῇ ἐπέτρεπε ν' ἀποκρύπτῃ τὸ πρόσωπόν της. Ἐξέτεινε τὸν βραχίονά της ἐπὶ τοῦ γόνατος τοῦ σὶρ Χριστοφόρου καὶ ἐπῆρεισε τὴν παρειὰν της.

— Φαίνεσαι κουρασμένη σήμερα, Τίνα· τί ἔχεις, αἱ;

— Τίποτε, padroncello· ἔχω μόνον φοβερὸν κεφαλόπονον.

— Ἡ καϋμένη ἡ μαῖμουδίτσα! Ἐλα, ἐλπίζω ὅτι θὰ σοῦ περάσῃ ὁ πόνος ἂν σοῦ ὑποσχεθῶ

πῶς θὰ σοῦ δώσω ἓνα καλὸν ἄνδρα, ἓνα εὐμορφον νυμφικὸν φόρεμα, καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγον ἓνα σπίτι ἰδικόν σου, ὅπου νὰ εἰσαι οἰκοκυρὰ καὶ ὅπου ὁ padroncello θὰ ἔρχεται κᾶποτε νὰ σὲ βλέπῃ.

— ὦ, ὄχι! ὄχι! θέλω ποτὲ νὰ μὴν ὑπανδρευθῶ καὶ νὰ μένω πάντοτε μαζί σας.

— Μπα! μπα! ἀνόητη. Θὰ γηράσω καὶ θὰ γείνω ὀχληρὸς καὶ ἀνυπόφορος, καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ Ἀντωνίου δὲν θὰ σὲ ἀφίνουν ἡσυχίαν. Ἐχεις ἀνάγκην ἐνὸς ὁποῖος νὰ σὲ ἀγαπᾷ περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο ὃν εἰς τὸν κόσμον, καὶ πρέπει νὰ ἔχῃ τις ἰδικὰ του παιδιὰ διὰ νὰ τ' ἀγαπᾷ. Δὲν θέλω νὰ μείνης γεροντοκόρη. Ἀποστρέφομαι τὰς γεροντοκόρας. Δὲν εἰμπορῶ νὰ τὰς βλέπω. Οὐδέποτε βλέπω τὴν Σάρπ χωρὶς ν' ἀνατριχιάσω. Ἡ μαῖμουδίτσα μου μὲ τὰ μαῦρα μάτια δὲν εἶνε προωρισμένη νὰ γείνη τόσον ἄσχημον καὶ δυστυχὲς πλάσμα. Καὶ ἰδοὺ, ὁ Μαΐνηαρδ, ὁ καλλίτερος ἄνθρωπος τῆς κομητείας, χρυσὸς ἄνθρωπος, σὲ ἀγαπᾷ ὥσάν τὰ μάτια του. Καὶ σὺ τὸν ἀγαπᾷς, μαῖμουδίτσα, ἂν καὶ φαίνεσαι τόσον ἀνυπότακτος εἰς τὸν γάμον.

— Ὅχι, ὄχι, μὴν τὸ λέγετε αὐτό· δὲν εἰμπορῶ νὰ τὸν πάρω.

— Διατί, τρελλοκόριτσο; Σὺ δὲν εἰξεύρεις τὸν ἑαυτὸν σου· ἀλλὰ ὅλοι εἰξεύρουν ὅτι τὸν ἀγαπᾷς. Ἡ μιλαίδη πολλάκις μοῦ εἶπε ὅτι ἦτο βεβαία περὶ τούτου· εἶδε μὲ ὁποῖαν ὑπερηφάνειαν πριγκιπίσσης φέρεσαι πρὸς αὐτόν· καὶ ὁ Ἀντώνιος ἐπίσης νομίζει ὅτι ἀγαπᾷς τὸν Τζίλφιλ. Εἰπέ μου, ποῖος σοῦ ἔβαλεν εἰς τὸ κεφάλι ὅτι δὲν θέλεις νὰ τὸν συζευθῇς;

Ἡ Αἰκατερίνα ἐκ τῶν σφοδρῶν ὀλολυγμῶν δὲν ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ. Ὁ σὶρ Χριστοφόρος ἔθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου της λέγων·

— Σήκω Τίνα μου, σήκω κόρη μου· δὲν εἰσαι καλὰ σήμερον. Πῆγαινε νὰ ἡσυχάσῃς, μικρά μου. Ὅταν γείνης καλὰ θὰ ἰδῇς τὰ πράγματα ὅπως διόλου διαφορετικά. Συλλογίσου ὅσα σοῦ εἶπα, καὶ ἐνθυμήσου ὅτι μετὰ τὸν γάμον τοῦ Ἀντωνίου ὁ μεγαλειτέρός μου πόθος εἶνε νὰ σὲ ἐνώσω διὰ παντός μὲ τὸν Μαΐνηαρδ. Δὲν θέλω οὔτε ἰδιοτροπίας, οὔτε τρέλλας, οὔτε ἀνοησίας.

Τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις εἶπε μετὰ τινος αὐστηρότητος, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον προσεῖπε διὰ παραμυθητικοῦ τόνου·

— Μὴν κλαίῃς πλέον, καὶ κύτταξε νὰ εἰσαι καλὴ μαῖμουδίτσα· πῆγαινε ν' ἀναπαυθῇς καὶ προσπάθησε νὰ κοιμηθῇς.

Ἡ Αἰκατερίνα ἀνηγέρθη τοῦ ὑποποδίου, ἐγυνυπέτησε, ἔλαβε τὴν χεῖρα τοῦ γηραιοῦ βαρόνου κατησπάσθη αὐτὴν καταβρέχουσα ἅμα διὰ

τῶν δακρύων της καὶ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου τρέχουσα.

Πρὸ τῆς ἐσπέρας ὁ λοχαγὸς Οὐεϊμπράου εἶχε μάθη παρὰ τοῦ θείου του τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μετὰ τῆς Αἰκατερίνης συνεντεύξεως.

Εἶπε καθ' ἑαυτόν·

— "Ἄν ἡδύναμην νὰ τῇ ὁμιλήσω σοβαρῶς, ἴσως θὰ κατῴρθωνα νὰ τὴν πείσω νὰ κρίνῃ τὰ πράγματα λογικώτερον. Ἀλλὰ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὁμιλήσω πρὸς αὐτὴν ἐντὸς τοῦ μεγάρου χωρὶς νὰ μᾶς διακόψουν, δυσκόλως δὲ θὰ ἡδύναμην νὰ τὴν ἴδω ἄλλοῦ χωρὶς νὰ τὸ μάθῃ ἡ Βεατρίκη.

Τέλος ἀπεφάσισε νὰ ἐμπιστευθῇ τὸ σχέδιόν του εἰς τὴν μὴς "Εσχερ, ὅτι δηλαδὴ ἐσκόπει νὰ συνδιαλεχθῇ κατ' ἰδίαν πρὸς τὴν Αἰκατερίναν ὅπως καταπραΰνῃ αὐτὴν καὶ καταπείσῃ νὰ συμμερισθῇ τὴν ἀγάπην τοῦ Τζίφιλ.

Τὴν ἐσπέραν καθώρισεν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ τὴν στιγμὴν καὶ τὸ μέρος τῆς συνεντεύξεως καὶ ἀνεκοίνωσε τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν μὴς "Εσχερ, ἥτις ἐπέδοκίμασεν αὐτὸ πληρέστατα.

— Ὁ Ἀντώνιος, εἶπε καθ' ἑαυτὴν, θὰ κάμῃ καλὰ νὰ ὁμιλήσῃ σαφῶς καὶ σοβαρῶς εἰς τὴν μὴς Σάρτην. Παρὰ πολλὴν ὑπομονὴν καὶ παρὰ πολλὴν ἀγαθότητα τῇ ἔδειξε ἀφ' οὗ μάλιστα αὐτὴ φέρεται τόσον ἀπρεπῶς.

Ἡ Τίνα τὴν ἡμέραν ὅλην ἀπέμεινε κλινήρης, ἔτυχε δὲ πολλῶν περιποιήσεων διότι ὁ σὶρ Χριστοφόρος ἐγνώρισεν εἰς τὴν λαίδην Σέβερελ τὰ κατὰ τὴν κατάστασιν τῆς Τίνας. Ἀλλ' αἱ περιποιήσεις ἐκείναι παρηνώχλουν τόσον πολὺ τὴν Αἰκατερίναν, ὥστε ἀπεφάσισε νὰ καταβῇ εἰς τὸ πρόγευμα τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν καὶ ἐδήλωσεν ὅτι εἶνε καθ' ὁλοκληρίαν ὑγιής, εἰ καὶ ἡσθάνετο σφοδροὺς παλμούς ἐν τε τῇ κεφαλῇ καὶ τῇ καρδίᾳ. Ἡ ἐν τῷ κοιτῶνι ἀπομόνωσις τῇ ἦτο ἀνυπόφορος. Ἐνεκοίει ἀπελπισίαν εἰς αὐτὴν ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ εἶνε ἐκτεθειμένη εἰς τὰ ὅμματα τῶν ἄλλων καὶ νὰ ὁμιλῇ πρὸς αὐτοὺς, ἀλλὰ πάλιν ἦτο προτιμότερον τοῦ νὰ εἶνε μόνη. Αἱ ἰδὶαι σκέψεις αὐτῆς τὴν κατεπτόουν, τὴν κατετρόμαζεν ἡ ἀμείλικτος διαύγεια μεθ' ἧς αἱ εἰκόνες τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος παρουσιάζοντο εἰς τὴν φαντασίαν της. Πρὸς δὲ ἕτερον αἶσθημα παρώτρυνεν αὐτὴν νὰ κατέλθῃ τοῦ θαλάμου της. Ἰσως ἡδύνατο νὰ εὔρῃ εὐκαιρίαν νὰ ὁμιλήσῃ κατὰ μόνας εἰς τὸν λοχαγὸν Οὐεϊμπράου καὶ νὰ ἐκσφραδίσῃ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ὅλον τὸ μῖσος καὶ τὴν περιφρόνησιν, ἅτινα κατέφλεγον τὴν καρδίαν της. Ἡ εὐκαιρία αὕτη ἐπῆλθεν ὅλως ἀπροσδοκῆτως.

Ἡ λαίδη Σέβερελ παρεκάλεσε τὴν Αἰκατερίναν νὰ φέρῃ ἐκ τοῦ δωματίου της ὑποδείγματα τινὰ κεντήματος· ὁ δὲ λοχαγὸς ἐξελθὼν τῆς αἰθούσης συνήντησεν αὐτὴν κατερχομένην.

— Αἰκατερίνα, τῇ εἶπε, θεὸς τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ βραχίονός της, ἔρχεσθε σὰς παρακαλῶ, εἰς τὸ Ροῦκορι τὴν μεσημβρίαν; Ἐχὼ κατὶ νὰ σὰς ὁμιλήσω καὶ πρέπει νὰ εἵμεθα μόνοι. Δὲν εἴμπορῶ νὰ σὰς ὁμιλήσω ὅπως θέλω εἰς τὸ μέγαρον.

Ὁ λοχαγὸς Οὐεϊμπράου παρετήρησε μετ' ἐκπλήξεως ὅτι ἐπὶ τῆς μορφῆς τῆς Αἰκατερίνης διεχύθη ταχεῖα ἔκφρασις χαρᾶς. Ἡ Τίνα ἀπεκρίθη εὐσταθῶς «Ναί», εἶτα ἀπέσυρε τὸν βραχίονά της καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον της.

Ἡ μὴς "Εσχερ ἐτόλμπευε μέταξάν, ἐπιθυμοῦσα ν' ἀμιλληθῇ κατὰ τὸ κέντημα πρὸς τὴν λαίδην Σέβερελ, ἡ δὲ λαίδη "Εσχερ ἤρκειτο κρατοῦσα παθητικῶς τὰ μετὰξίνα νήματα. Ἡ λαίδη Σέβερελ εἶχε παρ' αὐτὴν πάντα τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὸ χειροτέχνημα αὐτῆς, ἡ δὲ Αἰκατερίνα φρονοῦσα ὅτι δὲν ἦτο χρήσιμος εἰς τι ἀνῆλθε εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν καὶ ἐκάθισε παρὰ τὸ κλειδοκύμβαλον. Κάλιστον μέσον ὅπως διέλθῃ τὰς μακρὰς πυρετώδεις στιγμὰς, αἵτινες ἐχώριζον αὐτὴν ἀπὸ τῆς μεσημβρίας, ἦτο νὰ βυθισθῇ εἰς τὰς μελωδικὰς παραφορὰς τῆς μουσικῆς. Ὁ Μεσσίας τοῦ Χαϊνδελ εὐρέθη ἀνοικτὸς ἐπὶ τοῦ ἀναλογίου εἰς τὸ μέρος τοῦ χοροῦ *All we like sheeh* (Πάντες ἡμεῖς ὡς πρόβατα) καὶ ἡ Αἰκατερίνα παρεδόθη εἰς θυελλῶδη ἐκτέλεσιν τοῦ δυσχεροῦς καὶ μεγαλοπρεποῦς τούτου μέλους. Ἀδύνατον ἦτο νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸ τόσον ἐντελῶς κατὰ τὰς μᾶλλον εὐτυχεῖς αὐτῆς στιγμὰς· ἀλλ' ὅλον τὸ πάθος τοῦ δυστυχοῦς αὐτῆς ἔρωτος συνεκεντρουτο ἐν τῷ σπασμῳδῶδι ἀγῶνι ὃν ἀπῆτει ἡ μουσικὴ αὐτῇ, ἀπαρallάκτως ὡς ἡ ὁδὴν μεταδίδει νέαν δύναμιν εἰς τὸν ἐναγκαλισμὸν τοῦ καταποντιζομένου ναυαγοῦ, καὶ ὡς αὐτὸς ἐτι ὁ τρόμος παράγει ἐκ τῆς ἀδυναμίας κραυγὴν διάτορον, μακρὰν ἐξικνουμένην.

Τὴν ἐνδεκάτην ὥραν καὶ ἡμίσειαν διεκόπη ὑπὸ τῆς λαίδης Σέβερελ, εἰπούσης αὐτῇ·

— Τίνα, κατέβα σὲ παρακαλῶ νὰ κρατήσης τὸ μετὰξί διὰ τὴν μὴς "Εσχερ. Ἡ λαίδη "Εσχερ καὶ ἐγὼ θὰ ἐξέλθωμεν μετὰ μετὰ πρὸ τοῦ γεύματος.

Ἡ Αἰκατερίνα κατέβη, διανοουμένη πῶς θὰ κατῴρθου νὰ ἐκφυγῇ ἐγκαίρως ὅπως τὴν μεσημβρίαν εὐρεθῇ εἰς τὸ δάσος τῶν Κορωνῶν. Οὐδὲν ἡδύνατο νὰ κωλύσῃ αὐτὴν τοῦ νὰ μεταβῇ ἐκεῖ· οὐδὲν ἡδύνατο ν' ἀποστερήσῃ αὐτὴν τῆς πολυτίμου ἐκείνης στιγμῆς, τῆς τελευταίας ἴσως, καθ' ἣν ἡδύνατο νὰ ἐκφράσῃ τί ἐνεκόχλαζεν ἐν τῇ καρδίᾳ της. Μετὰ τὴν κόρεσιν ἐκείνην τῆς ἐκδικήσεώς της ἀγογγύστως θὰ ὑπέμενε τὰ πάντα.

Ἀλλὰ μόλις ἐκάθισε κρατοῦσα τὴν κιτρίνην μέταξάν, ἡ μὴς "Εσχερ εἶπεν αὐτῇ φιλοφρόνως·

— Ἡξεύρω ὅτι σήμερον τὴν μεσημβρίαν ἔχετε συνέντευξιν μὲ τὸν λοχαγὸν Οὐεϊμπράου. Δὲν θὰ σᾶς κρατήσω ἐδῶ περισσότερον τοῦ δέοντος.

— Λοιπόν, τῇ ἑκάμῃ λόγον δι' ἐμέ, διελογίσθη ἡ Αἰκατερίνα. Αἱ δὲ χεῖρες αὐτῆς κρατοῦσαι μετὰξαν ἤρχισαν νὰ τρέμωσι.

Ἡ μὲς Ἐσχερ ἐξηκολούθησε διὰ τοῦ αὐτοῦ φιλόφρονος τόνου

— Εἶνε ἀγγαρεία αὐτὸ τὸ ὁποῖον κάμνετε. Σᾶς ἐκφράζω τὴν εὐγνωμοσύνην μου διότι ὑποφέρετε δι' ἐμέ τὴν ἐνόχλησιν ταύτην.

— Κάμμιαν εὐγνωμοσύνην δὲν μοῦ χρεωστεῖτε, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνα, ἀδυνατοῦσα πλέον νὰ συγκρατήσῃ τὴν ὀργὴν της. Τὸ κάμνω μόνον καὶ μόνον διότι μοῦ εἶπεν ἡ λαίδη Σέβερελ νὰ τὸ κάμω.

Οὐδ' ἡ μὲς Ἐσχερ ἠδυνήθη ἐπὶ πλέον ν' ἀντιστῇ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν ἣν εἶχε νὰ ἐπιπληξῇ τὴν μὲς Σάρτην διὰ τὸ ἀπρεπὲς τῆς διαγωγῆς αὐτῆς.

Μετὰ προσποιητῆς δὲ συμπαθείας εἶπε·

— Μὲς Σάρτη, λυποῦμαι πολὺ διότι δὲν συγκρατεῖτε ὅσον πρέπει τὸν ἑαυτὸν σας. Αὐτὸς ὁ τρόπος τοῦ ν' ἀφίνεσθε εἰς ἀσυγχώρητα αἰσθήματα σᾶς βεβαιῶ ὅτι πολὺ σᾶς ταπεινώνει.

— Ποῖα ἀσυγχώρητα αἰσθήματα; εἶπεν ἡ Αἰκατερίνα καταρρίψασα τὰς χεῖρας καὶ προσηλώσασα τοὺς μεγάλους μαύρους ὀφθαλμούς της ἐπὶ τῆς μὲς Ἐσχερ.

— Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ σᾶς εἴπω περισσότερα. Μ' ἐννοεῖτε πολὺ καλά. Καλέσατε εἰς βοήθειάν σας τὸ αἶσθημα τοῦ καθήκοντος. Πολὺ λυπεῖτε τὸν λοχαγὸν Οὐεϊμπράου μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον σας.

— Σᾶς εἶπεν ὅτι τὸν λυπῶ μὲ τὸν τρόπον μου;

— Ναί· βεβαίως· εἶνε πολὺ δυσαρεστημένος διότι φέρεσθε πρὸς αὐτὸν ὡς νὰ τὸν εἴχετε ἐχθρόν. Σᾶς βεβαιῶ ὅτι καὶ ἐκεῖνος καὶ ἐγὼ θέλομεν πολὺ τὸ καλὸν σας, καὶ λυπούμεθα διότι τρέφετε τοιαῦτα αἰσθήματα δι' ἡμᾶς.

— Ὁ λοχαγὸς εἶνε πολὺ καλός, εἶπε πικρῶς ἡ Αἰκατερίνα, καὶ ποῖα αἰσθήματα λέγει ὅτι τρέφω ἐναντίον του;

Ὁ τόνος οὗτος ἐπηύξησε τὴν ὀργὴν τῆς μὲς Ἐσχερ. Ἐν τῇ πνεύματι αὐτῆς ἐνυπῆρχεν ἔτι ἀόριστος ὑπόνοια ὅτι ὁ λοχαγὸς Οὐεϊμπράου δὲν εἶπεν αὐτῇ τὴν ἀλήθειαν ὡς πρὸς τὰς μετὰ τῆς Αἰκατερίνης σχέσεις του. Ἡ ὑπόνοια αὕτη, μᾶλλον ἢ ἡ ὀργὴ παρώρμησεν αὐτὴν νὰ εἴπῃ τι ὅπως βεβαιωθῇ. Συγχρόνως δὲ τὴν κατέλαβεν ὁ πειρασμὸς νὰ ταπεινώσῃ τὴν Αἰκατερίναν.

— Ὑπάρχουν πράγματα διὰ τὰ ὁποῖα δὲν μοι ἀρέσκει νὰ ὁμιλῶ, μὲς Σάρτη. Δὲν ἐννοῶ πῶς μία κόρη εἰμπορεῖ ν' ἀγαπᾷ ἓνα ἄνθρωπον, ὅστις δὲν τῇ ἔδωκε ποτὲ τὴν ἐλαχίστην ἐνθά-

ρυνσιν· αὕτη εἶνε ἡ γνώμη καὶ τοῦ λοχαγοῦ Οὐεϊμπράου, καθὼς μοι εἶπε.

— Σᾶς τὸ εἶπε αὐτό; σᾶς τὸ εἶπε; ὑπέλαβεν ἡ Αἰκατερίνα γεγωνυῖα τῇ φωνῇ, ὡχρὰ ἔχουσα τὰ χεῖλη, καὶ ἀνεγερθεῖσα βιαίως.

— Βεβαίως μοι τὸ εἶπε· ἠναγκάσθη νὰ μοι τὸ εἴπῃ μετὰ τὴν παράδοξον διαγωγὴν σας.

Ἡ Αἰκατερίνα οὐδὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' ἐξήλθεν ὀρμητικῶς τοῦ δωματίου.

Ἰδετε αὐτὴν τρέχουσαν κάτωχρον διὰ τῶν διαδρόμων, τῆς κλίμακος τῆς πινακοθήκης! Οἱ ἐξαστράπτοντες ὀφθαλμοὶ της, τὰ πελιδνὰ χεῖλη της, τὸ σιγηλὸν της βῆμα, καθιστῶσιν αὐτὴν ἡμίμοιαν πρὸς Μαινάδα μᾶλλον ἢ πρὸς γυναικα. Ὁ ἥλιος τῆς μεσημβρίας καταυγάζει ἐπὶ τῶν ὀπλῶν τῆς πινακοθήκης ἀντανακλώμενος, ἐπὶ τῶν κολεῶν καὶ τῶν μεταλλινῶν λαβῶν. Ναί, ἐνταῦθα ἀνάκεινται φονικὰ ὄπλα. Ἐν τῇ πανοπλίᾳ ἐκείνῃ εὐρίσκεται ἐν ἐγχειρίδιον· τὸ γνωρίζει, ὄρμα, ἀρπάζει αὐτό, καὶ τὸ κρύπτει εἰς τὸν κόλπον της.

Μετὰ μίαν στιγμὴν διατρέχει τὴν ἀτραπὸν, δι' ἐπενδύτου κεκαλυμμένη, καὶ διευθύνεται πρὸς τὸ βαθύσκιον δάσος τῶν Κορωνῶν. Σπεύδει, μηδὲλως προσέχουσα εἰς τὰ βροχηδὸν καταπίπτοντα ἐπ' αὐτῆς κίτρινα φύλλα· δὲν αἰσθάνεται τὸ ἔδαφος ὑπὸ τοὺς πόδας της. Ἡ χεὶρ αὐτῆς συνθλίβει τὴν λαβὴν τοῦ ἐγχειριδίου.

Ἀφικνεῖται εἰς τὸ δάσος τῶν Κορωνῶν· φθάνει ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν συμπεπλεγμένων κλάδων. Ἡ καρδιά της πάλλεται, ὡς μέλλουσα νὰ συντριβῇ, ὥσει ἕκαστος παλμὸς αὐτῆς μέλλει νὰ ᾖ ὁ ἔσχατος. Ὑπομονή! μετ' ὀλίγον θὰ ἔλθῃ ἐκεῖνος. Θὰ ἔλθῃ εἰς συνάντησίν της μὲ τὸ ὑποκριτικόν του μειδίαμα, φρονῶν ὅτι αὕτη ἀγνοεῖ τὴν βδελυρίαν του· καὶ θὰ ἐμπήξῃ τὸ ἐγχειρίδιόν της εἰς τὴν καρδίαν του.

Δυστυχὴς κόρη! δυστυχὴς κόρη! Αὕτη ἡ μηδὲ τὸ ἐλάχιστον ἐντομόν ποτε θανατώσασα, σκοπεύει νῦν ἐν τῇ mania της νὰ φονεύσῃ τὸν ἄνθρωπον οὗ ἡ φωνὴ μόνη ἀφήρει ἀπ' αὐτῆς πᾶσαν δύναμιν καὶ πᾶσαν θέλησιν! Ἀλλὰ τί βλέπει κατακείμενον ἐπὶ τῶν ξηρῶν τῆς ἀτραποῦ φύλλων;

Θεέ μου! εἶνε ἐκεῖνος! ἐκτάδην κατακείμενος, ἀναίσθητος. Εἶνε ἀσθενής, εἶνε λιποθύμος. Ἡ χεὶρ αὐτῆς παραιτεῖ τὸ ἐγχειρίδιον· ὄρμα πρὸς αὐτόν· οἱ ὀφθαλμοὶ του εἶνε ἀπλανεῖς, δὲν τὴν βλέπει. Γονυπετεῖ, λαμβάνει εἰς τὴν ἀγκάλῃν της τὴν προσφιλῆ κεφαλὴν, καὶ ἀσπάζεται τὸ κατάψυχρον μέτωπον.

— Ἀντώνιε, Ἀντώνιε! εἶμαι ἐγώ, εἶνε ἡ Γίνα! ὦ! ὁμίλησέ μου!.. Θεέ μου! ἀπέθανε!..

ΙΓ'.

— Ναί, Μαίηναρδ, ἔλεγεν ὁ σὺρ Χριστοφόρος πρὸς τὸν Τζίλφιλ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ, ἔχω πα-

ρατηρήσει ὅτι ὅλα τὰ σχέδια τὰ ὁποῖα ἐσχημάτισα εἰς τὴν ζωὴν μου κατ'ὀρθωσάν τὰ πραγματοποιήσω. Εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς προσέχω πολὺ εἰς τοὺς συνδυασμούς μου καὶ ἔπειτα ἐπιδιώκω μετ' ἐπιμονῆς τὴν ἐκτέλεσίν των. Ἡ μόνη μου δύναμις εἶνε ἡ ἰσχυρὰ θέλησίς μου. Εἶνε πολὺ εὐχάριστον νὰ βλέπῃ τις ἐπιτυχάνοντα τὰ σχέδιά του. Τὸ ἔτος τοῦτο, ἐπὶ παραδείγματι εἶνε τὸ εὐτυχέστερον ἔτος τῆς ζωῆς μου μετὰ τὸ 53, κατὰ τὸ ὁποῖον ἔγινε κύριος τοῦ οἰκογενειακοῦ μου πύργου καὶ ἐνυμφεύθην τὴν Ἑρριέτην. Ἡ ἀνακαίνισις καὶ διακόσμησις τοῦ μεγάρου ἔληξεν αἰσίως· ὁ γάμος τοῦ Ἀντωνίου, ὁ θερμότερός μου πόθος, πραγματοποιεῖται κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου· καὶ μετ' ὀλίγον θ' ἀγοράσετε ἓνα δακτύλιον γάμου διὰ τὸν μικρὸν δάκτυλον τῆς Τίνας. Μὴ σείετε τὴν κεφαλὴν σας ἀπελπιστικῶς ὅταν κάμω προφητεῖαν τινὰ εἶνε σπάνιον νὰ μὴ ἐκπληρωθῇ. Ἀλλ' ἡ ὥρα εἶνε δώδεκα καὶ τέταρτον. Πρέπει νὰ ὑπάγω εἰς τὸ δάσος τῶν μελιῶν διὰ νὰ ἴδω τὸν Μάρκαμ καὶ νὰ συννενοθῶ μαζί του περὶ τῆς ὑλοτομῆσεως. Αἱ γηραιαί μου μελῖαι πολὺ θὰ στεναῶνουν ἐξ αἰτίας τοῦ γάμου τοῦτου, ἀλλὰ...

Ἡ θύρα ἀνεῴγη αἴφνης, καὶ ἡ Αἰκατερίνα, ἀλλόφρων καὶ πνευστιῶσα, τοὺς ὀφθαλμούς διεσταλμένους ἔχουσα ἐκ τοῦ τρόμου, ὤρμησεν εἰς τὸ δωμάτιον, περιέβαλε διὰ τῶν βραχιόνων τῆς τὸν τράχηλον τοῦ σὶρ Χριστοφόρου κραυγάζουσα: «Ἀντώνιος... ἀπέθανε!... εἰς τὸ δάσος τῶν Κορωνῶν. Εἶτα δὲ κατέπεσεν ἀναίσθητος ἐπὶ τοῦ δαπέδου.

Αὐτοστιγμὴ ὁ σὶρ Χριστοφόρος εὐρέθη ἐκτὸς τοῦ δωματίου, ὁ δὲ Τζίλφιλ ἔλαβε τὴν Αἰκατερίναν ἐν τῇ ἀγκάλῃ του. Ἐν ᾧ δὲ μετῆγεν αὐτὴν εἰς τὸ ἀνάκλιτρον ἡσθάνθη σκληρόν τι καὶ βαρὺ ὑπὸ τὴν ἐσθῆτα αὐτῆς, Τί ἦτο τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο; δὲν ἦτο φόβος μήπως τὴν τραυματίσῃ; ἔτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ἐξέβλε τὸ ἐγχειρίδιον.

Ὁ Μαίηναρδ' ἐφρικίασε. Ἡθέλησε ἄρα ν' αὐτοχειριασθῇ ἡ Τίνα ἢ μή... φρικώδης δὲ ὑπόνοια κατέλαθεν αὐτόν. «Ἀπέθανεν εἰς τὸ δάσος τῶν Κορωνῶν!» Ἡσθάνθη φρίκην ἐπὶ τῇ ὑπονοίᾳ ἐκείνῃ καὶ ἐξέβαλε τὸ ἐγχειρίδιον ἐκ τῆς θήκης του. «Ὁχι! οὐδὲν ἔχνος αἵματος ὑπῆρχεν ἐπ' αὐτοῦ· ὁ Μαίηναρδ' ἀπέκρυψε τὸ ὄπλον σκοπὸν ἔχων νὰ ἐπαναθέσῃ αὐτὸ εἰς τὴν θέσιν του. Ἀλλὰ διατί ἡ Αἰκατερίνα ἔλαβε τὸ ἐγχειρίδιον ἐκεῖνο; τί εἶχε συμβῇ εἰς τὸ δάσος τῶν Κορωνῶν; ὁ θάνατος τοῦ Ἀντωνίου μὴ ἦτο ἀπλὴ ὀπτασία τοῦ τεταραγμένου πνεύματός της.

Ἐφοβήθη νὰ κρούσῃ τὸν κῶδωνα, ἐφοβήθη νὰ καλέσῃ τινά. Τί θὰ ἔλεγεν ἄραγε ἡ Αἰκατερίνα; συνερχομένη ἐκ τῆς λιποθυμίας ἐκείνης; Δὲν ἦδύνατο νὰ τὴν ἀφήσῃ, καὶ ὅμως ἡ συνεί-

δησίς του τὸν ἔτυπτε διότι δὲν παρηκολούθησε τὸν σὶρ Χριστοφόρον. Στιγμὴ μόλις ἤρκεσεν ὅπως διανοηθῇ καὶ αἰσθανθῇ πάντα ταῦτα, ἀλλ' ἡ στιγμὴ αὕτη ἦτο πλήρης ἀγωνίας. Τί νὰ πράξῃ ὅπως ἀντζωογονήσῃ τὴν Αἰκατερίναν; Εὐτυχῶς φιάλη πλήρης ὕδατος εὐρίσκετο ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ σὶρ Χριστοφόρου. Θὰ τὴν ραντίσῃ δι' αὐτοῦ. Ἴσως ἡ Αἰκατερίνα συνέλθῃ πρὶν γείνῃ ἀνάγκη νὰ καλέσῃ τινά.

Ἐν τούτῳ ὁ σὶρ Χριστοφόρος ἐχῶρει ἐν σπουδῇ πρὸς τὸ δάσος τῶν Κορωνῶν· τὸ πρόσωπον αὐτοῦ φαίδρον καὶ ἥρεμον πρὸ μικροῦ ἐξέφραζε φόβον τώρα.

Ὁ Μπάτς διερχόμενος ἐγγύθεν, ἤκουσεν αἴφνης τὰς ἀνησυχαστικὰς ὑλακὰς τοῦ Ροῦπερτ, καὶ ὀρμήσας πρὸς τὸ μέρος ὅθεν προήρχετο ὁ θόρυβος, συνήντησε τὸν βαρόνον καθ' ἣν στιγμὴν οὗτος ἔμελλε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δάσος.

Τὸ βλέμμα τοῦ σὶρ Χριστοφόρου κατεπτύχθη αὐτόν, οὐδὲν δ' εἰπὼν ἐβάδισε παρὰ τῷ κυρίῳ αὐτοῦ, ἐν ᾧ ὁ Ροῦπερτ ὤρμα ἐμπρὸς διὰ τῶν ξηρῶν φύλλων ρινηλατῶν. Μόλις ἐξαφανισθεὶς διὰ μεταβολῆς τόνου τῆς ὑλκῆς του ἀνῆγειλεν ὅτι εὐρέ τι· παρευθεὺς δὲ ὑπέστρεψεν ὀρμητικῶς ἐκ δένδρου φύτου γηλόφου. Ὁ σὶρ Χριστοφόρος καὶ ὁ Μπάτς ἐστράφησαν ὅπως ἀναβῶσι τὸ πρανὲς ἐκεῖνο ὁδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Ροῦπερτ. Ὁ θορυβώδης τῶν κορωνῶν κρωγμός, ὁ κρότος τῶν ξηρῶν φύλλων ἄτινα ἐπάτουν οἱ πόδες αὐτῶν, ἐνεποιοῦν πένθιμον ἐντύπωσιν εἰς τὸν βαρόνον.

Ἀνῆλθον τὴν κορυφὴν τοῦ γηλόφου καὶ ἤρξαντο καταβαίνοντες. Ὁ σὶρ Χριστοφόρος βλέπει ἐρυθρόν τι πρᾶγμα ἐπὶ τῆς ὑπὸ ξηρῶν φύλλων ἐστρωμένης ἀτραποῦ. Ὁ κύων σταματᾷ, ὁ δὲ σὶρ Χριστοφόρος ἀδυνατεῖ σχεδὸν νὰ προχωρήσῃ. Ὁ Ροῦπερτ ὑποστρέφει λείχει τὴν τρέμουσαν χεῖρά του ὡς διὰ νὰ εἴπῃ «θάρρος!» καὶ χωρεῖ ὅπως ὀσφρανθῇ τὸ ἐκτάδην κείμενον σῶμα. Ναί, εἶνε σῶμα... τὸ σῶμα... τοῦ Ἀντωνίου! Ἰδοὺ ἡ λευκὴ χεῖρ του συνθλίβουσα ἐπὶ φύλλα. Οἱ ὀφθαλμοὶ του εἶνε ἡμιάνοικτοι, ἀλλὰ δὲν αἰσθάνονται τὰς ἀκτῖνας, ἃς ὁ ἥλιος βάλλει κατ' αὐτῶν διὰ τοῦ φυλλώματος τῶν κλάδων.

Ἀλλὰ θὰ εἶνε λιπόθυμος· ἐξάπαντος. Ὁ σὶρ Χριστοφόρος γονυπετεῖ, λύει τὸν λαίμοδέτην, ἀνοίγει τὸ ἐσωκάρδιον καὶ θέτει τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῆς καρδίας του. Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ εἶνε νεκρός... ὄχι... δὲν εἶνε δυνατόν. Μακρὰν ἢ τοιαύτη σκέψις!...

— Τρέξε, Μπάτς, τρέξε γρήγορα νὰ ζητήσῃς βοήθειαν· θὰ τὸν ὑπάγωμεν εἰς τὸ σπίτι σου. Στείλε κανένα εἰς τὸ μέγαρον νὰ φωνάξουν τὸν κύριον Τζίλφιλ ἢ τὸν Οὐόρεν. Εἰπέ τους νὰ καλέσουν τὸν Χάρτ, καὶ ἃς γνωστοποιήσουν εἰς τὴν

Μιλαίδην καὶ εἰς τὴν μὲς Ἑσχερ ὅτι ὁ Ἀντώνιος εἶνε ἀσθενής.

Ὁ Μπάτς ἀπῆλθε δρομαίως, ὁ δὲ βαρόνος ἀπέμεινε μόνος, γονυπετής παρὰ τὸ σῶμα. Τὰ νεκρὰ καὶ εὐλύγιστα μέλη, αἱ ὥραϊαι παρειαί, τὰ ἄθρᾶ χεῖλη, αἱ λεπτοφυεῖς χεῖρες, κατὰκνιεται πάντα χαμαὶ ψυχρὰ καὶ ἄκαμπτα, ἡ δὲ γηραιὰ μορφή κύπτει ἐπ' αὐτῶν ἐν σιγηλῇ ἀγωνίᾳ, αἱ γηραιαὶ χεῖρες ἀναζητοῦσι τρέμουσαι σημεῖόν τι ἀναγγέλλον ὅτι ἡ ζωὴ δὲν ἀπῆλθεν ἀνεπιστρεπτί.

Ὁ Ροῦπερτ παρίσταται ὁμοίως ἐκεῖ, ἄγρυπνος, λείχων ὅτε μὲν τὰς χεῖρας τοῦ νεκροῦ, ὅτε δὲ τὰς τοῦ κυρίου του, εἴτα δὲ τρέχων ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ Μπάτς ὥστε ἤθελε νὰ παρακολουθήσῃ αὐτὸν καὶ ἐπισπεύσῃ τὴν ἐπάνοδόν του, ἀλλ' ἀμέσως ὑποστρέφων, ἀδυνατῶν νὰ ἐγκαταλίπῃ μόνον ἐν τῇ ὁδῷ τὸν κύριον αὐτοῦ.

[Ἔπειτα συνέχεια].

ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΚΡΗΤΕΣ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον].

Ζ'.

Πρωῖαν τινὰ ἤλαυνον διὰ τοῦ ἐλαιοφύτου πεδίου τῶν Χανίων, βαίνων πρὸς τὸ χωρίον Θέρισσον ὅπως μεταβῶ ἐκεῖθεν εἰς μίαν τῶν ὑψηλῶν κορυφῶν τῶν Λευκῶν Ὁρέων. Τὴν σύμπτωσιν ἐθεώρησα εὐτύχημα, καθόσον παρῆχετό μοι οὕτω ἡ εὐκαιρία νὰ ἴδω ἐν τῶν ὠραιοτάτων καὶ πολεμικωτάτων χωρίων τῆς Κυδωνίας. Διήλθομεν τὸ χωρίον Μουρνιές, καὶ ἀφέντες τοὺς ὠραίους κήπους τῆς πεδιάδος εἰσῆλθομεν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς καλλιερροῦ ἀγίας Βαρβάρας, δρόμον μετὰ μικρὸν πορείαν εἰσῆλθομεν εἰς μακρὰν φάραγγα. Ἡδέως ἐλάλουν ἐκεῖ εὐστομα πτηνὰ, καὶ ροδοδάφνη, γλυκὺ ἄρωμα ἀναδίδουσαι, ἐστόλιζον τὴν χαράδραν, καὶ ἠρωμάτιζον τὴν ἀτμοσφαῖραν τῆς δισφάγος τοῦ Θέρισσου, ἣν διηρχόμεθα τότε βαίνοντες πρὸς τὸ ὁμώνυμον χωρίον. Πελώριοι βράχοι καὶ κρημνοὶ ὑψοῦντο ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ἡ βλάστησις ἐσφρίγα πανταχοῦ, παρὰ πᾶν δὲ τὸ φορτικὸν θάλλπος τῆς πεδιάδος, ἕαρος αὔρα ἐπῆνεεν εἰς τὴν μεγαλοπρεπῆ φάραγγα. Δροσοστάλακτοι κλάδοι ἀπέφρασσον πολλάκις τὸν δρόμον ἡμῶν. Ὁ κορμὸς τῆς εὐκάμπτου ροδοδάφνης ἐνέδιδεν ὑπὸ τὸ βάρος τῶν βημάτων μας, ἀλλ' ἡμῶν παρερχομένων, ὠρθοῦτο πάλιν ἀβλαβής, καὶ ἐξηκολούθει βαπτίζων τὰ ἐπιμήκη φύλλα καὶ τὰ ὑπόλευκα ἢ ἐρυθρότατα ἄνθη εἰς τὸ μικρὸν βεῦμα τοῦ ὕδατος, ὅπερ κελαρύζον κατέβρεχε τὰς ρίζας του, καὶ ἤρδευε τὰς πέριξ

ἐλαίας, τὰς βάτους, τοὺς αὐτοφυεῖς θάμνους, καὶ τὰ καλλιεργούμενα δένδρα. Τὴν αὐτὴν μὲ ἡμᾶς ἀκολουθοῦντας ὁδὸν εἶδομεν, ἐντὸς τῆς φάραγγος, χωρικοὺς χριστιανοὺς πορευομένους εἰς Θέρισσον. Ἡ ὁδοπορικὴ φαιδρότης συνέσφιγξε μετὰ μικρὸν τὰς στιγμιαίας ἐκείνας, ἀλλ' εἰλικρινεῖς σχέσεις. Τὴν ὥραν ἐκείνην διηρχόμεθα κάτωθι κρημνωδεστάτου βράχου. Ἀγερώχως ὠρθώθη ἐπὶ τῶν ἀναβολέων αὐτοῦ ὁ μεσῆλιξ ἀγρότης, καὶ δεικνύων μοι τὰς κορυφὰς τῶν δυσβάτων θέσεων, «ἐκατὸν ἐξῆντα Τούρκους ἐσκοτώσαμεν ἐδῶ εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1866», μοι εἶπε, προφανῶς εὐχαριστημένος. «Ἀφήσαμε καὶ ἐξεράθηκα τὰ κορμιά τους, καὶ ὕστερα ἀπὸ πολλοὺς χρόνους ἐρχόμαστε καμμιὰ φορὰ καὶ ἐβλέπαμε τὰ κόκκαλά τους». Εἰς τῶν λόγων ὧν ἕνεκα ἀκοίμητον τηρεῖται ἐν Κρήτῃ τὸ πολεμικὸν μένος τῶν Χριστιανῶν, εἶναι, ὅτι ἕκαστος λόφος καὶ ἐκάστη ὄρεινὴ ἢ δυσβάτος τοποθεσία ἔχει καὶ μίαν αἵμοσταγὴν ἀνάμνησιν τῶν Ἐπαναστάσεων ἀπὸ τοῦ 1821 καὶ ἐντεῦθεν. Ὁ ἔφηβος, ὁ εἰς τὰ ἀπόκρημνα ὄρη ἀκολουθῶν τὸν πατέρα ἢ τὸν πρεσβύτερον αὐτοῦ μανθάνει ἐκ τῆς ἀφηγήσεως, ὅτι ἡ θέσις ἐκείνη ὑπῆρξε τὸ θέατρον μιᾶς ὕβρεως τοῦ Τούρκου, ἀλλὰ καὶ ἐνὸς περιφανοῦς ἀντιποῖνου τοῦ Χριστιανοῦ. «Βλέπεις ἐκεῖ», λέγει ὁ γέρον πρὸς τὸν ἀκολουθοῦντα μείρακα· «βλέπεις τὸ βουνὸ ἐκεῖνο; Εἰς τὸ εἰκοσιεῖνα ἐκλείσαμε τοὺς Τούρκους». Καὶ ἐκτείνων τὴν δεξιὰν δεικνύει ὁ πρεσβύτερος καὶ ὀνομάζει τὰς θέσεις καὶ τὰς φάραγγας ἐνθα ἐπετελέσθη ὑπὸ τῶν χριστιανῶν τὸ ἀφηγούμενον τόλμημα καὶ μία ἐξεδίκηθη ὕβρις. Προσεκτικῶς καὶ εὐσεβάστως ἀκούει ὁ μείραξ τοῦ ἀφηγουμένου γέροντος· ἐκκαίεται ὁ νεανικὸς ἐνθουσιασμός, ὁ ὀφθαλμὸς ἀστράπτει, καὶ εὐχή, μυχίως ἀνερχομένη, διαστέλλει τὸ χεῖλος τοῦ παιδίου, δεομένου νὰ γίνῃ ἐπανάστασις «διὰ νὰ δοξασθῇ καὶ ἀποκτήσῃ ὄνομα». Ψυχολογῶν πολλάκις ἐπὶ τῶν μορφῶν καὶ τῶν ἐντυπώσεων τῶν χωρικῶν, καὶ ἀνατέμνων τὰς ἀπερίττους αὐτῶν σκέψεις καὶ παρατηρήσεις κατέληγον εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἡσυχάσῃ ἡ Κρήτῃ ἐὰν δὲν ἐνωθῇ μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Ὁ φανατισμὸς τῆς Ἑθνικῆς Ἰδέας, ἀκμάζων καὶ ἐδραιούμενος ἀδιαλείπτως, κανονίζει τὰ πάντα ἐν Κρήτῃ, καὶ ὑπέταξε τὰ πάντα ὑπὸ τὸ εὐγενές αὐτῆς σύνθημα. Τὸ τριετές παιδίον ὅπως· καὶ ὁ πολὺς γέρον καλλιεργῇ μετ' ἀκαμάτου φανατισμοῦ τὴν ἰδέαν τῆς ἐνώσεως. Αὐτὴν θηλάζει τὸ βρέφος, καὶ αὐτὴν ἐπικαλούμενος συνιστᾷ καὶ ἀφίνει κληρονομίαν ὁ θνήσκων χριστιανός. Εὐθύς ὡς ὁ Κρῆς ἴδῃ ὄχυρόν τινα τόπον, ἢ ἄλλην θέσιν ἐπιτηδεῖαν εἰς ἄμυναν καὶ προσβολήν, φαντάζεται ἀμέσως τὴν ἐπανάστασιν,